אמר לך שמואל א] דלמא הך תנא נמי סבר כל היכא דלא חזיא לגופה לא נחתא לה קדושת הגוף:

הדרן עלך יש בקרבנות

אלו קדשים שוולדותיהן ותמורותיהן כיוצא בהן ולד שלמים ותמורתן ולדן וולד ולדן עד סוף כל העולם הרי ב] הן שלמים וטעונין סמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק: **גמ'** ג] כיון דתנא ולדן וולד ולדן עד סוף כל העולם למה לי תנא דידן שמעיה לר"א דאמר *ולד שלמים לא יקרב שלמים וא"ל תנא דידן לא מיבעיא בוולדן דלא מודינא ד] אלא אפי' עד סוף העולם לא מודינא לך: מנא ה"מ *דת"ר זכר ה] לרבות את הולד ו] והלא דין הוא ומה תמורה שאין גידולי הקדש קריבה ולד שגידולי הקדש אינו דין שיקרב מה לתמורה שכן נוהגת בכל הקדשים תאמר בולד שאינו נוהג בכל הקדשים ז] אינו קרב [א] הואיל ואינו נוהג בכל הקדשים ח] ת"ל זכר לרבות את הולד נקבה ט] לרבות התמורה אין לי אלא [ב] י] תמורת תמימין וולד תמימין וולד בעלי מומין ותמורת בעלי מומין מנין ת"ל אם יא] זכר לרבות ולד בעלי מומין אם נקבה לרבות תמורת בעלי מומין אמר ליה רב ספרא לאביי ואיפוך אנא יב] מסתברא ממקום שנתרבתה תמורת תמימין נתרבתה תמורת בעלי מומין א"ל מי קאמינא לך ליפוך אם זכר אם נקבה אנא כוליה קרא קאמינא אימא זכר לרבות את התמורה נקבה לרבות את הולד א"ל ולד לשון זכר משמע תמורה לשון נקבה משמע למאי הלכתא אמר שמואל יג] ליקרב ואליבא *דר"א דמהו דתימא כי קאמר רבי אליעזר עולה דאיכא שם עולה על אמו אבל הני ולדות לא קרבי קמ"ל בר פדא אמר יד] לרעיה ואליבא דדברי הכל טו] [ג] א) (דאתמר) רבא אמר ליקרב ואליבא דר"א רב פפא אמר לרעיה ואליבא דדברי הכל והאי תנא מייתי לה מהכא ב) רק קדשיך טז] אלו תמורות אשר יהיו לך אלו יז] הוולדות תשא ובאת יכול יכניסנו לבית הבחירה וימנע מהם מים ומזון כדי שימותו ת"ל ועשית עולותיך הבשר והדם כדרך שאתה נוהג בעולה אתה נוהג בתמורה כדרך שאתה נוהג בשלמים אתה נוהג בוולדי שלמים ובתמורה יכול יח] כל קדשים כן ת"ל רק דברי רבי ישמעאל ר"ע אומר אינו צריך יט] הרי הוא אומר אשם הוא (אשם אשם לה') הוא קרב ואין תמורתו קריבה אמר מר תשא ובאת יכול יכניסנו לבית הבחירה כ] מנא תיתי הא כיון דגמרי חמש חטאות הנך מקרב קרבי מהו דתימא חמש חטאות מתות כא] בבה"מ והנך ימותו בבית הבחירה קמ"ל אמר מר יכול אף כב] כל הקדשים כן ת"ל רק קדשיך ולד דמאן כג] אי דעולה זכר הוא ולאו בר אולודי הוא ואי דחטאת גמירי לה דלמיתה כד] קיימי

אי

א) [צ"ל איתמר נמי] ב) נזיר כה. [ע"ש בכורות יד:]

*הכי גרסינן מיתיבי ר' אליעזר כו' הך גרסי' ברישא והדר הך כל הקדשים שנעשו טרפה: **אמר לך שמואל·** קסבר ר' אליעזר כל היכא דלא חזיא כה] כו' והכא דאמרי כרבנן: **דלמא·** הא מני דקתני הא הוו מעיקרא פודין ר"א היא כו]: **הדרן עלך יש בקרבנות**

אלו· וכיון דתנא ולדן וולד וולדן ל"ל למיתני עד סוף העולם: **שמעיה לר"א דאמר·** (א) במתני' ולד שלמים לא יקרב אלא ימות: **זכר·** גבי שלמים כז] שנאמר ואם זבח שלמים קרבנו וגו' והוה ליה למיכתב אם מן הבקר הוא מקריב תמים יקריבנו אם זכר אם נקבה למה לי אי לאו לדרשה: **קריבה·** כדמרבי בסמוך מנקבה: **בכל הקדשים·** קדשי יחיד: **ולד אינו נוהג בכל הקדשים·** דהא עולה ואשם זכרים ניהו: **וולד תמימים·** שהאם תמימה: **אם·** לרבות: **ואיפוך אנא·** אם זכר לרבות תמורת בעלי מומין אם נקבה לרבות ולד בעלי מומין: **ממקום שנתרבתה·** מנקבה איתרבאי תמורת תמימין הלכך מאם דסמיך ליה איתרבאי תמורת בעלי מומין ולא מאם דסמוך לזכר: **כוליה קרא·** זכר לרבות תמורה ואם דידיה לתמורת בעלי מומין נקבה לרבות ולד ואם דידיה לולד בעלי מומין: **לשון זכר משמע·** הלכך מזכר נפקא: **למאי הלכתא·** קדשי הנך וולדות של בעלי מומין דהא אמן לא חזיא ליקרב: **ואליבא דרבי אליעזר·** דאמר במתני'* הפריש נקבה לעולה וילדה קרב עולה אע"ג דאימיה לא חזיא הכא נמי קרבי ואע"ג דאימיה לא חזיא ואצטריך לאשמועינן הכי: **דמהו דתימא·** התם הוא דקאמר רבי אליעזר גבי עולה דאיכא שם עולה על כח] אמן כלומר דאע"ג דהיא עצמה לא קרבה לא פקעה קדושה מינה שהרי מצינו נקבה עולה כגון עולת העוף דאין תמות וזכרות בעופות: **אבל גבי וולדות·** שלמים כט] בעלי מומין דאין שלמים על אמן דלא מצינו בעל מום קרב שלמים דהא שלמים עוף ליכא אימא לא קרבי: **דברי הכל·** דאפילו רבנן מודו ל] דקדשי מיהא לרעייה ולא אמרי' חולין ניהו דהא אמרינן נמי גבי עולת נקבה ולדה ירעה: **יכול יכניסנו לבית הבחירה וימנע מהן כו'·** דהא איקיים ליה תשא ובאת: **ועשית עולותיך ודם זבחיך ישפך וגו'·** (דברים יב) והאי קרא סמיך לרק קדשיך: **יכול אף כל הקדשים·** יהא נמי ולדו ותמורתו קרב: **ת"ל רק·** ולקמיה מפרש הי ולד קא ממעט כל אכין ורקין מיעוטין: לא] **מנא תיתי·** דתיסק אדעתיה דימותו דאצטריך לב] עולותיך וגו' הא ודאי כיון דגמרינן ה' חטאות מתות תרי מינייהו ולד חטאת ותמורת חטאת מכלל דולד שלמים ותמורת שלמים לא מייתי לג] דהא לא גמירי אלא בחטאת: *) **והא בהא תליא·** תיובתא הוא דקא מותיב:

*)[שייך לדף יח:]

קאי

לא מיבעיא בוולדות דלא מודינא לך אלא אפילו עד סוף העולם לא מודינא לך· וא"ת ליתני עד סוף העולם ולא ליתני ולדן וולד ולדן וי"ל דלא זו אף זו קתני שכן דרך משנה לשנויי הכי ותימה לדברים הכותב (כתובות פג:) בעי פירי פירות דווקא או עד סוף העולם דווקא או תרווייהו דווקא והכא לא הוה בעי הכי וי"ל דהתם בלישנא הכתוב בשטר דייקי דאין לכתוב בשטר דבר שאינו צריך אבל בלישנא דמתני' ליכא למידק כולי האי וברים מס' יבמות (דף ב') לא דייק כיון דתנא צרותיהן וצרות צרותיהן עד סוף כל העולם למה לי כדדייק הכא דפשיטא ליה דכולהו צריכי למיתני דלא (*הוה ליה למימר) דפסרי צרות וצרות לצרות אי לאו דתנא להו לכולהו: **נקבה** לרבות התמורה· ואף על גב דכתיב (ויקרא כז) והיה הוא ותמורתו יהיה קדש אצטריך קרא לרבויי דקרבה לד] וא"ת מאי שנא דהכא איצטריך קרא לרבויי דקרב וגבי בכור ומעשר כתיב הם דממעטינן מיניה לה] *הכא ולא וולדות ולא תמורתו וי"ל אחרי שכתוב מיעוט גבי בכור ומעשר אצטריך הכא קרא לרבות: **דאיכא** שם עולה על אמו· פרש"י כלומר דנקבה שייכא בעולה שהרי מצינו עולת נקבה בעולת העוף דאין תמות וזכרות בעופות אבל גבי וולדות שלמים דבעלי מומין דאין שם קדשים על אמן דלא מצינו בעל מום קרב שלמים דהא שלמים עוף ליכא עכ"ל בר פדא אמר לרעיה ואליבא דדברי הכל דאפי' רבי לו] אליעזר דאמר גבי מפריש נקבה לעולה וילדה הוא עצמו יקרב עולה היינו טעמא משום דאיכא שם עולה על אמו פירוש בעולת העוף וקשה לפרש"י דא"כ למהני שם עולת העוף דשייכא באם להולד *אם הפריש נקבה בעלת מום לעולה וילדה היה לנו לומר דהולד עצמו קרב עולה דהא איכא שם עולת העוף על אמו ומשמע דממעט כל ולד בעלי מומין ועוד לקמן משמע דלא מהני שם עולה דעוף דאם לולד לז] ונראה לה"ר מ"ר לפרש דאיכא שם עולה על אמו כלומר דקדושה קדושת הגוף אם הפריש נקבה *וילדה לח] דאין לה פדיון ומש"ה דין הוא שיקריב הולד עצמו אבל בעלי מומין דליכא קדושת הגוף עלייהו כלל אין דין הוא שיקרב הולדות אלא ירעו לט] הרמ"ר מורי: **אי** דעולה זכר הוא· ולאו בר אולודי הוא ואי תמורה דידיה ודאי קרבה ואי דאשם הלכתא גמירי לה דלרעייה אזלא הוא הדין דהוה מצי למימר זכר הוא ולאו בר אולודי הוא כמו גבי עולה אלא ניחא ליה למיפרך ממילתא אחריתי וא"ת לפר"ת דאמר הלכה למשה מסיני כל שבחטאת מתה באשם [קרב] עולה אמאי לא מוקי לה באשם וי"ל דבהא לא מצי לאוקומי דפשיטא ליה דאינו קרב באשם ורק משמע דממעט ליה דאינו קרב בקדשים דאתי מיניה ולהכי לא אצטריך דפשיטא הוא דאינו קרב באשם*:

[עי' תוספות נזיר כה. ד"ה ואמאי מילתא בפשיטות ובקיצור על נכון]

רבינו גרשום

אלו קדשים (שלמים) שוולדותיהן ותמורותיהן כיוצא בהן [קרבן] קריבין וולד שלמים ותמורתן וולד וולדן של שלמים עד סוף כל העולם דינן כשלמים (דאמרת את) [שמעינן לר"א דאמר] וולד שלמים לא יקרב שלמים אלא ירעה: לא מיבעיא וולדן דקרב שלמים כו': אם זכר' היינו קרא דכתיב אם זבח שלמים קרבנו אם מן הבקר הוא מקריב אם זכר [אם נקבה]· דלא אצטריך (נקבה) אם זכר אם נקבה כיון דאמר מר אם מן הבקר סתם [הוי] משמע בין זכר בין נקבה (וקרא) [אלא] להכי אצטריך זכר לרבות את הולד ונקבה לרבות תמורה: ולכתוב נקבה ולא אצטריך למכתב זכר לצורך וולד דמצי יליף וולד מתמורה מק"ו: והלא דין הוא כו'· ולילף תמורה מוולד ולא מיבעי קרא והלא דין הוא כו': מה לוולד שכן גידולי הקדש תאמר כו'· להכי אצטריך למיכתב תרוייהו זכר ונקבה: וולד בעלי מומין ותמורת בעלי מומין מנין דקרבי בעל מום שקדם הקדשו את מומו שעושה תמורה כדאמרינן טוב מעיקרא עושין תמורה: כשהוא אמר אם מאם אם קא מרבו: ליקרב ואליבא דרבי אלעזר (ואפי' אליבא דרבי אלעזר) דאמו במתני' המפריש נקבה לעולה וילדה זכר ירעה הוולד עד שיסתאב ואף האם שאין דין להביא עולה נקבה ר' אלעזר אומר (הוא) [הולד] עצמו יקרב עולה דמהו דתימא כי אמר ר' אלעזר הוולד יקרב עולה היכא דאיכא שם עולה על אמו שהרי מצינו עולה בנקבה [בעופות] בעולת העוף [דאמרינן דאין תמות וזכרות בעופות דיכול להביא עולת עוף נקבה אבל הני וולדות ותמורות בעלי מומין דאין שם שלמים על בעלי מומין איכא דקסבר ר' אלעזר דלא קרבי] קמ"ל א) (דאפי') ר' אלעזר נמי סבר דקרבו כמו וולד עולה· ורבנן פליגי עליה דירעו: [בר פדא אמר· אימא דלא ליקרב קמרבי אלא לרעייה ואתיא אליבא דדברי הכל בין לרבנן בין לר' אלעזר דעד כאן לא קאמר ר' אלעזר בוולד עולה דיקרב משום דאיכא שם עולה על אמו אבל הני לא· אימא איפכא דמאם זכר מרבי תמורות בעלי מומין ומאם נקבה מרבי וולד בעלי מומין אמר ליה מיסתברא מהיכא דמיתרבי וולד תמימין מן זכר מן תמן מן אם דידיה מיתרבו (תמורת) [וולד] בעלי מומין ומן היכא דאיתרבו תמורת תמימה מנקבה מן אם דידיה מיתרבו תמורת בעלי מומין: א"ל רב פפא מי קאמינא לך ליפוך אם אם אנא כוליה קרא קאמינא לך דליפוך והכי קא אמינא אם זכר לרבות את התמורה ואם דידיה לרבות תמורת בעלי מומין ונקבה לרבות את הולד ואם דידיה לרבות ולד בעלי מומין· א"ל לא מצית אמרת הכי דוולד לשון זכר משמע להכי מיתרבי מזכר ותמורה לשון נקבה משמע להכי מיתרבי מאם נקבה] והדין תנא מייתי לה לוולדות (נמי מקרי קדש ומהכא) ולתמורות [מן הדין קרא: רק קדשיך אלו התמורות התמורה נמי איקרי קדש]: אשר יהיו לך משמע אלו הוולדות· שעתידות לילד מן הקדשים דמדקאמר קרא תשא ובאת אל המקום ולא יותר שומעני מאחר שנשאם שם אינו צריך לעשות יותר אלא יכניסם לבית הבחירה וימנע מהם מים ומזון כדי שימותו ויפסדו: ת"ל דסמיך ליה· ועשית עולותיך הבשר והדם כדרך שאתה נוהג בעולת· לזרוק דמה ולהקטירה כליל כך אתה נוהג בתמורתה וכדרך שאתה נוהג בשלמים כך אתה נוהג בוולדן ובתמורתן סמיכה ונסכין ותנופת חזה ושוק דכתיב ודם זבחיך ישפך והבשר תאכל יכול אף וולד כל הקדשים יהו להן דין (זה) [אימן]: ת"ל רק· (למעט דין זה וכל שאר וולדות ותמורות) [מיעט וולדי שאר] קדשים: [רבי עקיבא אומר אין צריך· ללמוד מן רק למעט וולדות ותמורות של שאר קדשים מהכא מצית יליף]: אשם הוא· הוא עצמו קרב ולא תמורתו וכן נמי תמורת שאר קדשים· הא מהיכא תיתי דיהא רשאי למנע מהן מזון כדי שימותו והא כיון דגמירי כו' הידין ולד מצי אמר בשאר קדשים דקרב:

א) נראה דצ"ל קמ"ל דאפי' בתמורת בע"מ נמי סבר ר"א דקרבו וכו'·

עין משפט נר מצוה

א א מיי' פ"ד מהלכות תמורה הלכה ה:
ב ב מיי' שם הלכה ט:
ג ג מיי' שם פ"א הל' יד:
ד ד מיי' שם פ"ג הל' ה:
ה ה מיי' פ"ד מהלכות פסה"מ הלכה ה:

[צ"ל הוה שמעינן]

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה שמעינן לר"א דאמר במתני' נ"ב דמס' עדיות ובסמוך דף יח:

שיטה מקובצת

א] שמואל קא סבר רבי אלעזר כל ותיבות דלמא הך תנא נמי נמחק: ב] הרי שלמים תיבת הן נמחק: ג] גמ' וכיון דתנא ולדן וולד ולדן: ד] מודינא לך אלא: ה] זכר' גליון תימה אימא דזכר ונקבה אתא למעוטי טומטום ואנדרוגינוס דבבכורות דריש להכי ועוד קשה איך דריש מנקבה הא לא מיותר דאי שתיק מינה הו"א דזכר דוקא וצריך לומר דכיון דכתיב זכר ונקבה בצאן מסתמא אין בקר חלוק וזכר ונקבה דגופיה מייתי להאי· תוס' הר"ר יוסף ז"ל: ו] הולד· ס"א נקבה לרבות את התמורה אבל רש"י לא גרים לה עד לקמן· והלא דין ומה תמורה אין להקשות אדרבה אי לא הוי אלא חד קרא הוה מוקמינן באותן דהוו נראין יותר כדאמרי' בכוליה תלמודא משום דבסמוך מפרש דמשמעות הפסוקים משמע דזכר לרבות ולד ונקבה לרבות תמורה· תוס': ז] תיבות אינו קרב נמחק: ח] הקדשים אינו קרב ת"ל: ט] נקבה לרבות את התמורה· תימה דהא אצטריך קרא בפסח שני (לח ע"ב) לומר דאינה קריבה ומה דעתך אי מסברא אינה קריבה למה לי למעוטי התם דאינה קריבה ואי מסברא קריבה למה לי הכא לרבויי להקרבה ופר"י דבתר דגלי קרא בבכור ובמעשר אינה קריבה אצטריך קרא דהכא לומר דקריבה דסד"א דנגמור שאר קרבנות ממעשר או להיפך בתר דגלי בשאר קרבנות דקריבה אצטריך לאשמועי' בבכור ומעשר דאינה קריבה· תוס' אחרות· לרבות את התמורה והלא דין הוא ומה ולד שאינו נוהג בכל הקדשים כשר ליקרב תמורה שנוהגת בכל הקדשים אינו דין שתיכשר ליקרב לא אי אמרת בולד שגידולי הקדש תאמר בתמורה שאינה גידולי הקדש הואיל ואינה גידולי הקדש לא תיכשר ליקרב תלמוד לומר נקבה לרבות את התמורה: י] אלא ולד תמימין ותמורת תמימין וולד בעלי: יא] אם· עי' תוס' בכורות (דף מא ע"ב) ולקמן בתוס' (דף לא ע"ב): יב] תיבת מסתברא נמחק: יג] ליקרב ואליבא דר' אלעזר· ומ"מ ברייתא אתיא שפיר לר"ה וה"ק לר"א מהני קרא ליקרב אבל לרבנן דאמרי דאף היכא דאיכא שם עולה לא קרבה אין סברא לומר הכא מכח קרא שיקרב שדי לנו שנעמידנו לרעייה אבל מ"מ קרא איצטריך שפיר אפי' לרבנן לרעיה· תוס'· גליון ואתיא כב"ע לר' אלעזר שיקרב ולרבנן לרעייה או שמא שמואל מוקי דוקא כרבי אלעזר: יד] לרעייה (וד"ה) [ואליבא דדברי הכל]· ומסופק הר"י בתמורת בעלי מומין כמו כן אם קריבות אם לאו דדילמא ולד בעלי מומין לא יקרבו דיצא מגוף דחוי אבל תמורה קריבה וקשה למה לי קרא לרעייה הא כתיב טוב ברע ולכל הפחות נאמר לרעייה· תוס': טו] הכל איתמר נמי רבא אות ד' נמחק: טז] קדשיך בכורות (דף יד ע"ב): יז] הוולדות אפי' עד סוף העולם תימה לרבא דאמר בולד ולד לא יקרבו א"כ עד סוף [העולם] למה לי וי"ל דדוקא בולד ולד דהוי אקראי בעלמא אבל שלישי דלגדל עדרים לא קמ"ל· הר"י בגליון ונדריך זה הנדר קדשיך אלו התמורות צ"ע אי תמורת בעל מום קריבה דשמא דוקא ולד דיצא מגוף דחוי ולא פשיטא מהיא [דתנן בבכורות דף יד'] דבין לפני פדיונן ובין לאחר פדיונן עושה תמורה ואמר רב נחמן (שם דף טו) (ותמורה) [ולא קרבה די"ל דדוקא] לאחר פדיונן מתה דליקרב לא דמכח קדושה דחויה אתיא ולפרקא לא אלימא למיתפס פדיונן ותמורה דקמי פדיונן נמי מכח קדושה דחויה קא אתיא ולא קרבה או שמא לאחר פדיונן דוקא הוי מכח קדושה דחויה אבל קודם לא דה"נ אמרינן התם גבי ולד בעל מום אלמא אע"ג דולדי בעל מום לפני פדיונן קרב לאחר פדיונן קריא ליה מכח קדושה דחויה הלכך נימא הכא [הכי]· גליון: יח] יכול אף ולדות כל: יט] ה"נ הרי הוא אומר אשם הוא ול"נ אשם אשם לה' דבסמוך מוקי לה כדרב הונא ובפ"ב דזבחים אמרי' דההוא הוא דמיתי רב הונא לאחר הקטרת אימורים אלא ודאי קרא אחרינא הוא בפרשת צו והקטיר הכל המזבחה אשם הוא ומההוא קרא מייתי הכא תוס': כ] הבחירה וכו' מנא: כא] מתות ס"א דממיתין להם בידים הני גרמא אין בידים לא אהכין אצטריך ועשית עולותיך: כב] אף ולדות כל: כג] עי' בהשמטות בסוף המסכת: כד] דלמיתה אזלא תיבת קיימי נמחק: כה] חזיא ס"א לגופא לא נחתא על הסריפה וה"ה דסבר דלא קדשה קדושת הגוף ואנא סבר כרבנן דסברי דקדשי בתמורה וה"ה קדושת הגוף וסבר דעדיפא מבעל מום שקדם מומו להקדישו דאם מת נפדה להאכילן לכלבים: כו] היא דאמר מידי דלא חזיא לגופיה לא נחתא לה קדושת הגוף: כז] שלמים כתיב תיבת שנאמר נמחק: כח] על אמו כלומר אות ו' נמחק: כט] שלמים של בעלי מומין דאין שם שלמים: ל] מודו דפליג עליה דר' אלעזר דאמר הוא עצמו הולד מקריב עולה בהא מודו דקדשי: לא] מיעוטין הס"ד ומה"ד אינו צריך האי רק: הס"ד ומה"ד מנא: לב] דאצטריך ועשית עולותיך: לג] מייתי ומקרב קרבי דהא לא גמירי בחטאת ס"א מהו דתימא הא· דגמירי חמש חטאות מתות בכל מקום גמירי דמתות הנך ימותו בבית הבחירה כדי לקיים בהו תשא ובאת אל המקום קמ"ל ועשית עולותך וגו' יכול אף ולדות קדשים כן· הא דפריך אולדות לאו דוקא דה"נ פריך אתמורה: עולה ואשם אין באים אלא זכרים ותמורת עולה ודאי קריבה ולהכי פריך ולדי דמאי אי דעולה כו' ולא פריך מתמורה דאיתי קריבה: חטאת היא באה נקבה: אי תמורת אשם הלכתא גמירי לה דלרעייה אזלא אלא: תמורת חטאת מתה ובאשם רועה וקא פריך הא בהא תליא כלומר אכתי לא אצטריך קרא דלא קרבה כיון דלמיתה אזלא: דאי עבר ומקדיש בתמורת אשם וחטאת קאי עלה בעשה דמשמע רק קדשיך כו' כן מצאתי מוגה ברש"י כת"י: לד] דקרבה· גליון דהו"א דיליף מבכור ומעשר דלא קרבה תמורתה ולעיל כי אמר ותמורה שנוהגת כו' מצי למימר אדרבה נילף מבכור ומעשר דתמורתה לא קרבה: לה] מיניה הם תיבת הכא נמחק: לו] ר' אלעזר אות י' נמחק: לז] לולד אלא לאלומי כח הנקבה עצמה למיחל עלה קדושת הגוף: לח] וילדה ואין לה פדיון לצאת לחולין כמות שהיא אלא צריכה מום לפדות דנקבות לא הוי מום לפדות עליה כדאמרינן לקמן ומש"ה אות ד' ל"ש: לט] ירעו מורי הרמ"ר הס"ד:

אי

הגהות הגר"א [א] גמ' אינו קרב כו'· הגירסא מסופק וכצ"ל הואיל ואינו נוהג בכל הקדשים אינו קרב ת"ל: [ב] שם אלא כו'· ג"כ מהופך וכצ"ל אלא ולד תמימין תמורת תמימין ולד כו': [ג] שם דאיתמר· נ"ל איתמר:

תורה אור

אי א] דאשם גמירי לה דלרעייה אזלא *דכל שבחטאת מתה באשם רועה (לעולה) [לעולם ב] בחטאת] והילכתא גמירי לה למיתה וקרא למעוטי להקרבה *והא ג] בהא תליא כיון דלמיתה אזלא ממילא לאקרבה אלא ד] הלכתא לחטאת וקרא למעוטי תמורת אשם הא נמי הילכתא גמירי לה דאמרי כל שבחטאת מתה באשם רועה אלא קרא מיבעי ליה ה] דאי עבר ומקריב קאי בעשה: ו] ר"ע אומר אינו צריך כו' הוא קרב ואין תמורתו קריבה: ל"ל קרא והא הילכתא גמירי לה ז] אינה"נ [א] ח] אלא קרא ל"ל מיבעי ליה לכדרב הונא *דאמר רב הונא אשם שניתק לרעייה ושחטו סתם כשר ט] לשם עולה ניתק אין לא ניתק לא מ"ט °הוא בהווייתו יהא ולהאי תנא דקא יליף מהני קראי תיפוק לי °מזכר ונקבה ההוא מיבעי ליה לולד בעלי מומין ולתמורת בעלי מומין ותיפוק לי כולהו מהאי קרא אם לא משמע ליה ולהאי תנא דנפקא ליה י] מזכר [ב] אם נקבה תשא ובאת מה עביד להו אפילו ממירעייהו ל"א ממורגייהו: **מתני'** *ר"א אומר ולד שלמים לא יקרב שלמים וחכ"א יקרב אמר ר"ש לא נחלקו על ולד ולד שלמים ועל יא] ולד ולד תמורה שלא יב] יקרב על מה נחלקו על הולד [ג] ר"א אומר לא יקרב וחכ"א יקרב *העיד ר' יהושע ור' פפיים על ולד שלמים שיקרב שלמים אמר ר' פפיים אני מעיד שהיתה לנו פרה של זבחי שלמים ואכלנוה בפסח ואכלנו ולדה שלמים בחג: **גמ'** א"ר אמי א"ר יוחנן מ"ט דר"א אמר קרא °ואם זבח שלמים קרבנו יג] (לי"י) ואם ולא ולד א"ל ר' חייא בר אבא לר' אמי אלא מעתה °אם על תודה יקריבנו ה"נ דאם ולא ולד וכי תימא ה"נ [ד] והתניא ולדה ותמורתה וחילופיה מנין ת"ל אם על תודה מ"מ אלא א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן היינו טעמא דר"א גזירה *שמא יגדל מהם עדרים עדרים: אר"ש לא נחלקו כו': [ה] איבעיא להו היכי תני לא נחלקו יד] שלא יקרבו אלא יקרבו או דילמא לא נחלקו שיקרבו אלא לא יקרבו אמר רבה מסתברא לא נחלקו שלא יקרבו אלא יקרבו מ"ט ע"כ לא פליג ר"א עליה דרבנן אלא בולד אבל ולד ולד אקראי בעלמא הוא ור' יהושע בן לוי אמר לא נחלקו שיקרבו אלא לא יקרבו מ"ט ע"כ לא פליגי רבנן עליה דר"א אלא בולד אבל ולד ולד מתוך [ו] מעשיה ניכרת מחשבתו דלגדל קא בעי טו] ליה

תני

קאי עלה בעשה. בין בחטאת יט] ובאשם [קאי] בעשה דמשמע רק קדשיך אלו תמורת עולה ושלמים וולדן ותמורתן דכתיב בתריה ועשית עולותיך וגו' ולא שאר קדשים כגון חטאת ואשם ולאו הבא מכלל עשה עשה: **והא הילכתא גמירי לה.** דכל שבחטאת מתה באשם רועה יז] ותמורת חטאת מתה* (א) באשם רועה וכשיסתאב יפלו דמיו לנדבת צבור דהיינו עולה: **אשם שניתק לרעיה.** יח] אם הפליגו לרועה וקדם ושחטו סתם עד שלא נסתאב כשר לעולה דהא סתמיה יט] לשם עולה קאי לדמים: **לא ניתק לא.** ואע"פ שכיפרו בעליו הואיל ועדיין לא ניתק [ז] דינו לרעייה ושחטו סתם פסול לגמרי: **מ"ט דאמר קרא אשם הוא בהווייתו יהא.** ועדיין אשם הוא ולא חזי לאקרוביה לאשם הילכך פסול: **ותיפוק לי כולהו מינה.** דהא כולהו דרשינן להו לעיל מיניה: **תשא ובאת אפילו ממרעייהו.** האי תשא ובאת לאו בולדות ותמורות אתא אלא לקדשים עצמן דקא מזהר לו (ב) לאיתויי כ] הייא אפילו הן במרעה באפר והגיע זמן הרגל לעלות לא יאמר איני טורח אחריהן לבקשן באגם ולהוליכן אבל אמתין לי עד פעם אחרת: **ל"א אפילו ממורגייהו.** אפילו הן דשין את התבואה במוריגים *דאמרינן במנחות בהקומץ רבה (דף כב.) מאי מוריגי עיזי דקורקסא דרישי דישתא נסר גדול מנוקב ויתידות קבועות בו ונותנין אותן על התבואה ומרהיטים עליו את הבהמות ואתא קרא למימר דאם דשה כא] הבהמה [ח] שאתה רוצה להקדיש ודרכך מוכן לעלות לרגל לא תאמר הואיל ודשה אמתין עד זמן אחר אלא קחנה ולך לך כב]: **מתני' לא יקרב שלמים.** אלא כונסו לכיפה ומת ומדרבנן ומשום גזירה דלקמן דודאי מסיני לא גמירי אלא ה' חטאות מתות: **לא נחלקו על ולד ולד שלמים ועל ולד ולד תמורה.** בגמ' מפרש לה: **גמ' ואם זבח שלמים.** ודריש להאי כג] אם כמו אם בצירי: **וחילופיה.** כגון אבדה והפריש אחרת תחתיה ונמצאת הראשונה והרי שתיהן עומדות: **ת"ל אם על תודה.** האי אם מרבה לכולהו דקרב להו ולא פליג ר"א: **גזירה.** אי אמרת ולד שלמים יש לו תקנה אתי לשהוייה לאם עד שתלד ויגדל עדרים מן הולדות ואתו בהו לידי גיזה ועבודה ובתודה כד] ה"ט דלא גזר משום דתודה לא שכיחא כשלמים: **היכי קתני.** האי שלא יקרבו דקאמר ר"ש רישא מילתיה היא וה"ק לא נחלקו שיאמר ר"א לא יקרבו אלא ודאי יקרבו[א] או סוף מילתיה היא וה"ק לא נחלקו דודאי לא יקרבו כה] אפילו לרבנן *)מי מודה ר"א בהא דאישתכחן להון דרי אי לא (וולד וולד) אישתכחן להו דרי דאין אדם זוכר שמשלמים באו ואין לגזור שמא יראו אחרים שזה מקריבן וישהו את שלמיהן לצורך ולדות כו] לגדל מהן עדרים: **אקראי בעלמא הוא.** ולא שכיח לשהותו כל כך כז]:

*) [נ"א דמודה ר"א בהא דאשתכחן להון דרי וולד וולד כנ"ל ועיין רש"ק]

ל"ל קרא והא הילכתא גמירי לה. וא"ת לימא כדלעיל קרא מיבעי ליה כח] *דיעבד ומקריב קאי עלה בעשה וי"ל דהא לא משמע ליה עשה כ"כ כמו רק: **ניתק** אין לא ניתק לא מאי טעמא דאמר קרא הוא בהווייתו יהא. ה"נ רש"י וקשה דהכא חזינן דבעי' ניתק מקרא ובפסחים פרק אלו כט] *עוברין (דף עג. ושם) איכא דבעי ניתוק משום גזירה (לפני כפרה אטו אחר כפרה) דהכי איתא אמר רב הונא אמר רב אשם שניתק לרעיה ושחטו סתם כשר לעולה אלמא לא בעי עקירה אי הכי מאי איריא ניתק אפילו כי לא ניתק נמי ומשני גזירה (לפני כפרה אטו לאחר כפרה) וע"ק דהכא אמר דלשם עולה כשר הא אמר בכולי הש"ס דהלכה למשה מסיני כל שבחטאת מתה באשם רועה לכן נראה [לר"ת] דהלכה למשה מסיני ל] נגמרה באשם דקריבה עולה והכא ל"ג ניתק אין לא ניתק לא אלא גרסינן אשם שניתק לרעיה ושחטו סתמא כשר לעולה דאמר קרא הוא בהווייתו יהא פירוש בהווייתו שהוא עתיד להיות דהיינו עולה ובאותה הוויה יהא מעתה ומש"ה אפילו סתם כשר לעולה דלא בעי עקירה ומיהו אילטריך ההלכה למשה מסיני דאי לאו הכי לא הוה ידעינן מה הויה אית בה וללשון דאמר [בפסחים] באלו דברים (דף עג.) ושחטו לשם עולה כשר פירוש משמע אבל סתמא לא יהא כשר דבעי עקירה מ"מ דאמר קרא הוא בהווייתו יהא פירוש בהווייתו שהיה עתה יהא דיעקרנו לעולה ומיהו אילטריך ההלכה למשה מסיני דאי לאו הכי לא ה"א שיהא כשר לעולה אפילו ע"י עקירה:

אפילו ממרעייהו. פרש"י אפילו הן במרעה באפר והגיע זמן הרגל לא יאמר איני טורח אחריהם לבקשם באגם ולהוליכם אבל אמתין לי עד פעם אחרת לישנא אחרינא אפילו ממורגייהו כלומר אפילו הן דשין את התבואה במוריגים עכ"ל לא] ולא נהירא שהרי לב] אסור א) היה בעבודה ור"י מפרש לג] מלארגייהו אפילו הן ללות בשר דסד"א כיון שהם תשושי כח אינו צריך להעלותם הואיל ואינו ב) תחילת הקדש כגון ולדות ותמורות כי שמטו הבקר (שמואל ב ו) מתרגמינן ארי איתמריגו תורתא לד] וה"ר יצחק בר שניאור פירש ממרעייהו אפילו ממקום שמותר לרעותה ולגדלה דהיינו בחו"ל דאין מגדלין בהמה ג) בא"י לה] וזו היא הדרשה דאיתא בספרי רק קדשיך אשר יהיו לך מכאן שמביאין קדשים מחו"ל יכול אף בכור ומעשר כן ת"ל רק ומה ראית לרבות את אלו ולהוציא את אלו אחר שריבה הכתוב ומיעט מרבה אני את אלו שאין להן פרנסה במקומן כלומר אינן נאכלין במומן בחו"ל ומוציא אני את אלו שיש להן פרנסה במקומן כלומר שנאכלין במומן בחו"ל: **רבי** אליעזר אומר ולד שלמים לא יקרב. ומדרבנן הוא כדמפרש בגמ' שמא יגדל ממנו עדרים עדרים:

וחכמים אומרים יקרב. [ט] ד) נ"ע חכמים היינו ת"ק ה):

וחילופיה. היינו אבדה והפריש אחרת תחתיה ונמצאת הראשונה והרי שתיהן עומדות:

אמר ו) ר"ש לא נחלקו על ולד[ולד]שלמים ועל ולד [ולד] תמורה שלא יקרב. בהא פליגי אמוראי בגמ' רבה אמר מסתברא שלא נחלקו שלא יקרבו אלא יקרבו ורבי יהושע בן לוי אמר לא נחלקו שיקרבו אלא לא יקרבו ולפי דברי רבי יהושע בן לוי איכא ג' מחלוקות בדבר ת"ק דר"ש סבר אליבא דת"ק כולהו קרבי ולר"א כולהו לא קרבי ור"ש סבר דכ"ע אחר ולד ראשון דלא קרבי ולא פליגי אלא בולד ראשון ובגמ' מפרש טעמייהו:

א) [נ"ל הוא] ב) גי' רש"ק סוף ג) נ"ע דקה ד) עי' נ"ק ה) כאן שייך שד"ה אמר ר"ש וכו' עד מפרש טעמייהו הס"ד ואח"כ מה"ד וחילופיה היינו נ"ק ו) [נ"ע רבי שמעון]

עין משפט נר מצוה

ו א מיי' פ"ד מהלכות פסה"מ הלכה יד :

ז ב מיי' שם הלכה ט :

[נ"ל דברים]

[נ"ל אחר כפרה אטו לפני כפרה]

ח ג ד ה מיי' פ"ד מהל' תמורה הל' א'

[נ"ל לאחר כפרה אטו לפני כפרה]

מסורת הש"ס

נ"ק

וכתיב נ"ק

כאן הס"ד ואח"כ מה"ד אשם שניתק לרעיה שנתכפרו בעליו באחר ובחטאת אזלא למיתה דקי"ל כל שבחטאת מתה באשם רועה וכשיסתאב יפלו דמיו לנדבת צבור דהיינו עולה ואם ניתק מעליו והפליגו לרעות וקדם ושחטו סתם וכו' נ"ק

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה והא הילכתא וכו' מתה הס"ד ואח"כ מ"ה שניתק לרעיה וכשיסתאב : (ב) ד"ה תשא ובאת וכו' לאיתויי הייא. נ"ב ר"ל מכר וכן איתא להדיא בב"ק דף סד :

[וכך פירש ערוך ערך מרג ב' בזה"ל כלומר שאפילו נכנסו מעצמן על הגורן ועל התבואה ועל המוריגים ודשים תקח אותם משם ותביאם לבית הבחירה עכ"ל ועפ"ז מיושב קושיית תוספות ד"ה אפילו ממלפייהו]

רבינו גרשום

אי ולד תמורת אשם. וולד דאשם גופיה לא מצי אמרת דאשם גופיה זכר הוא ולא מוליד : לעולם בולד דחטאת. ודקאמרת (דלא) [והא] גמירי דמתה. כי גמיר הילכתא למיתה וקרא רק למעוטי מהקרבה. אלא הלכה לולד חטאת וקרא רק מיבעי דאם עבר ואקרביה לתמורת אשם ולולדה [אשם] (חטאת) קאי עליה בעשה. ואי זה עשה דהאי רק משמע דהוי אין ולא בשאר קדשים היינו לאו הבא מכלל עשה [ולאו הבא מכלל עשה עשה]: דאמר רב הונא אמר רב] אשם שניתק לרעיה. כגון שהפריש אשם להתכפר בו ונאבד והפריש אשם אחר ונתכפרו בעליו (באחר) ואח"כ נמצא זה ואמר הגזבר שיצא לרעיה ואח"כ שחטו סתם כשר [לשום] עולה (ומנלן דכשר לעולה) [מ"מ כשר לשום עולה] דאשם הוי זכר וקדשי קדשים ועולה נמי זכר וקדשי קדשים : ניתק אין לא ניתק לא. כלומר אם מאחר שניתק מדין אשם לרעית שחטו סתם כשר לשם עולה דלאו שם אשם עליה. אבל אם לא ניתק ושחטו לשום עולה פסול הוא (אלמא) [דאשם] פסול הוי : מ"ט דאמר קרא הוא בהוויתו יהא. כלומר כיון דלא ניתק אע"פ ששינה שמו ושחטו לשום עולה בהוויתו יהא ואשם פסול הוא ולא קרב. אבל שאר זבחים דלא כתב בהו הוא (קרא) בין ניתק ובין לא ניתק כי שחטו לשם זבח אחר כשרים אלא שלא עלו לבעלים [לשום חובה] כדתנן כל הזבחים ששחטו שלא לשמן כו' : ותיפוק ליה. כולהו בין בולד תמימין בין בעלי מומין בין תמורת תמימין בין תמורת בעלי מומין : מזכר (ומאם) ומנקבה ומאם אם לא משמע ליה למידרש מיניה כלום הילכך ספיק לזכר ונקבה לולד בעלי מומין ולתמורות בעלי מומין ורק קדשיך לולדי תמימים ותמורת תמימ' [תיפוק לי] מן תשא ובאת ועשית עולותיך דמהתם ילפינן דקרבי : אמר לך תשא ובאת להכי אתא. דכיון דהגיע הרגל אי אתה רשאי לעכב מלהביא קדשיך ונדריך מיד אלא תיטול אותם אפילו מן (מורגיהו) [ממורגייהו] כלומר שאפילו אם נכנסו מעצמן על הגורן ועל התבואה ועל המוריגים ודשין תקח אותם משם ותביאם לבית הבחירה. אבל במתכוין אסור לדוש בהן דהיינו עבודה : ל"א אפילו מן מרעיתו שאם רועין באגם במקום רחוק חייב לילך לשם ולהביאן : [אם ולא ולד. משמע אם ולא ולד. וחילופה. היינו שהפריש תמורה ואבדה והפריש אחרת תחתיה : גזרה. שאם אתה אומר ולד שלמים יקרב] : שמא יגדל מהן עדרים. ישהא אותם עד שיגדל מהם הרבה ושמא יבא (מהן) לידי תקלה שיאכל מהן כסבור של חולין הן : לא נחלקו על ולד שלמים ולא על ולד תמורה. ולד תמורה היינו כולד ולד שלמים ועל מה נחלקו על הולד עצמו [של שלמים] : היכי קתני. לא יחלקו חכמים על ולד ולד שיקרב אלא לא יקרב וסוף מילתא נקט היינו יקרב דאהכי לא פליגי : או דילמא. הכי קתני לא נחלק ר' אליעזר בולד ולד שלא יקרב אלא יקרב. כלומר (דאדיש) [דארישא] דמילתא (לא פליג) [פלגינן] דהיינו לא יקרב [אלא יקרב] דכי גזר ר' אליעזר דלא יקרב שמא יגדל מהן עדרים היינו אולד ראשון אבל ולד ולד יקרב (דסבר ר' אליעזר) [דכבר] אשכחן להון דרי והואיל והוא דור שני אין זוכרין שהוא ולד ולד שלמים וליכא למיחש שמא יגדל מהן עדרים [ואית דגרסי אבל בולד ולד לא גזר דאקראי בעלמא הוא משתכח ולד ולד ליכא למיחש : משום דגלי דעתיה דמתוך מעשיו ששיירו עד שהיה לו] ולד ולד וניכרת מחשבתו דלגדל עדרים קא בעי ליה הילכך לא יקרב : (סייך לע"ג) אם כשב הוא מקריב. לא צריך למיכתב ואם (ואם כשב) יביא קרבנו והקריב אותה לפני ה' אלא הוא מקריב להכי אתא דהוא ולד ראשון קרב ולד ולד אין קרב : ולד דאיזה. שאר קדשים איצטריך למעט אי דעולה ואשם כו' : [אמר רבינא לאיתויי ולד מעשר. דלא קרב. מה בכור לא קרב ולד דידיה דלאו בר ולד הוא דבכור זכר הוי : איצטריך. הוא למעט וולד מעשר דסד"א אין דנין אפשר מעשר דנוהג נמי בנקבה ואית להו ולד מבכור דאי אפשר דאין לו ולד אלא יקרב ולד מעשר קמ"ל הוא ולא ולד שאר קדשים : כגון שהיה הולד חולה בעצרת דלא הוי ראוי להקרבה] : מאי חג דקתני. ואכלנו ולדה שלמים בחג בעצרת דחג הואי : ורב זביד אמר אי [האי] בעצרת קא מיירי בחג שבועות הא קרי ליה אלא כיון דאמר בחג סתם היינו סכות והאי דלא אקרבוה בעצרת משום דהוות חולה : אי הכי. כיון דמשום הכי לא אקרביה

שיטה מקובצת

א] אי . בכל הספרים ישנים איתא לולד דתמורות אשם כו' : ב] לעולם בולד חטאת והלכתא : ג] והא גליון והמתרץ סבר דהלכתא למיתה למעבד מצות אבל אי בעי ליקרב ופריך דהא בהא תליא דאלו היה ראוי להקרבה לא הוי אזלא למיתה. וכן בתוס' : ד] אלא [וכו'] לתמורות אשם. כבר הקשה לו זה לעיל אלא שעתה ר"ל תמורת אשם למעוטי מהקרבה וההלכה דבאשם עולה זהו למצוה אבל דיעבד הוה אמרינן אם הקדיש לאשם כשר להכי איצטריך רק למעוטי מהקרבה ואפילו בדיעבד פסול אם הקריבו לשם אשם והיינו שיטה שאמר לעיל ואע"ג (דשני) [דפריך] ליה הא בהא תליא הוה ס"ד דוקא גבי חטאת דלמיתה אזלא דאם איתא דהוי כשר לא אזלא למיתה אבל אשם דהילכתא נמי לעולה אם הקריבו אשם יהא כשר ומתרץ לית הואיל הילכתא לעולה אין הסברא נותן לשנות ואפילו בדיעבד ואר"ת דכל שמעתין דבאשם רועה היינו מדרבנן כדמשמע בפסחים באלו דברים אבל הלכה נשנית עולה . תוס' : ה] עיין בהשמטות בסוף הספר : ו] עי' בהשמטות בסוף הספר : ז] הילכתא גמירי. ובלא קרא הוה ידעינן לה דבאשם רועה ולפר"ת נפרש הכי הילכתא גמירי לה דבאשם עולה ולא מצית לאוקמי מיעוטא דרק שאינה קריבה כלל דודאי קריבה ומיהו סוגיא דשמעתין משמע שאינה קריבה כלל ולא איצטריך רק וגם מסקנא דמסיק דאי עבר כו' לכך נראה דה"פ אי לאשם ולמעט שלא תקריב אשם כשאר הולדות שקריבות באותו קרבן שהן באים מכחו דלא קריבה כלל פשיטא לא מצית לאוקמי דהלכה היא שקרב עולה היא וא"כ פשיטא נמי דלא קרבה אשם הואיל והלכה היא שתקרב עולה היא ומזה מסיק דאי עבר כו' פי' אם הקריבה אשם . תוס' אחרות : ח] ה"ג וקרא מיבעי ליה : ט] כשר לעולה ניתק : י] ליה מאם וזכר אם : יא] ועל. ס"א ולד תמורה וכן גריס הרגמ"ה ורש"י ז"ל : יב] שלא יקרבו על : יג] תיבת לה' נמחק : יד] נחלקו . ס"א חכמים שיקרב אלא לא יקרב דאפילו רבנן מודו ליה לר' אליעזר דלא יקרב או דילמא הכי קתני לא נחלק ר' אליעזר בולד ולד שלא יקרב אלא יקרב דכי גזר בולד ראשון אבל בולד ולד יקרב דאשתכח להון דרי . אמר רבא מסתברא לא נחלק ר' אליעזר בולד ולד שלא יקרב אלא יקרב דכי גזר בולד ראשון אבל בולד ולד לא גזר ור' יהושע בן לוי אמר לא נחלקו רבנן עליה דרבי אליעזר ליקרב אלא אף רבנן מודו ליה דלא יקרב וזו גירסת הרגמ"ה ורש"י ז"ל אלא ברש"י הוא מהופך ר' אליעזר קודם חכמים : טו] בעי לה אות י' נמחק : טז] בחטאת ובין באשם דמשמע : יז] רועה וכשיסתאב יפלו דמיו לנדבת צבור דהיינו עולה ותמורת חטאת מתה הס"ד : יח] לרעיה כי נתנו לרעות וקדם : יט] סתמיה לעולה קאי : כ] תיבת היא נמחק : כא] דשה התבואה הבהמה : כב] לך לאלתר והיינו תשא ובאת הס"ד : כג] להאי אם כמו אם תיבת בצירי ל"ש ונמחק : כד] ובתודה. ס"א הילכך לשם תודה ולשם שאר שלמים גזר ר' אליעזר מדרבנן ואע"ג דמדאורייתא קריבו : כה] יקרבו ואפילו רבנן מודו לר' אליעזר בהא דאישתכחן. גליון דאשתכחן שישתכח לדורות וישכח שהוא קידש ראשון ולא גזרינן שמא יגדל : כו] ולדות ויגדל מהן : כז] כך הס"ד ומה"ד דלגדל קא בעי לה הילכך אין קרבה גזירה שמא ישהנה לגדל ממנה עדרים ואתא בה לידי גיזה ועבודה הס"ד : כח] ליה דאי עבר ומקריב : כט] אלו דברים : ל] מסיני נישנית באשם : לא] עכ"ל . ס"א וקשה לר"י דאטו בשביל שהן רועות באפר אי דשות בשביל כך לא יעבור בבל תאחר ור"י מפרש : לב] שהרי אסורין הן בעבודה : לג] מפרש מארגייה אפילו : לד] איתמרוגי תורתא אפ"ה צריך דתשא ובאת כתיב וה"ר : לה] בא"י ואשמועינן דקדשים באים מחו"ל הו :

הגהות הגר"א [א] גמ' אלא קרא ל"ל כו'. והכי קאמר ר"ע דאין תמורתו קריבה אפילו שחטה סתם : [ב] שם אם נקבה . נ"ל ונקבה : [ג] שם הולד ר"א . נ"ל שר"א : [ד] שם והתניא ולדה כו'. ולא פריך ממתני' דלקמן די"ל פליג ג"כ וס"ל אהא דפליג בשלמים וה"ה לכל הקדשים אבל מברייתא דיליף גם תמורה וחליפין וכהא לא אשכחן דפליג : [ה] שם איבעיא כו'. גירס"י אלא יקרבו מי מודה ר"א בהא דאשתכחן להון דרי אי לא : [ו] שם מעשיו . נ"ל מעשיו : [ז] רש"י ד"ה לא . דינו ל"ג : [ח] ד"ה ל"א . שאתה רוצה כו'. בזה מתורץ קושיית תוס' ד"ה אפילו . ולא נהירא כו' : [ט] תד"ה וחכמים כו'. ול"ל משום אמר ר"ש כו' נקט לה :

הגהות צ"ק [א] אלא ואלי יקרבו דמודה ר"א בהא דאשתכח לאיכא סרי דרי דהיינו ולד ולד ואין אדם זוכר שמשלמים באו ואין לגזור כו' עדרים הס"ד ואח"כ מה"ד או סוף מילתא היא וה"ק כו' לרבנן הס"ד ואח"כ מה"ד אקראי בעלמא כו'

תורה אור · מסורת הש"ס

תני *רבי א] חייא לסיועי לר' יהושע בן לוי °אם כשב ב] הוא מקריב ולד ראשון קרב ולד שני אינו קרב הוא ג] קרב ואין ולד כל הקדשים קרב ולד דמאי אי דעולה ואשם זכרים הם ולא בני ולד הם אי דחטאת הילכתא גמירי לה דלמיתה אזלא אמר רבינא לאיתויי ולד המעושרת ולד המעושרת למה לי קרא ד] עברה עברה מבכור קא גמר לה אצטריך ס"ד אמינא *אין דנין אפשר משאי אפשר קמ"ל : העיד ה] *ר"ש ור' פפיים כו' : *ולרבא דאמר קדשים כיון שעבר עליהם רגל אחד כל יום ויום עובר עליהם ו] א) בבל תאחר מעצרת בעי מיכליה אמר רב זביד משמיה דרבא כגון שהיה חולה בעצרת רב אשי אמר מאי חג נמי דקתני חג שבועות ואידך ז] כל היכי דקתני פסח תני עצרת אי הכי מאי אסהדותיה לאפוקי מדר"א דאמר ולד שלמים לא יקרב שלמים קמסהיד הוא דקרב : **מתני'** ב) ולד תודה ותמורתה ח] ולדן ולד ולדן עד סוף כל ג) הדורות הרי אלו כתודה ובלבד שאין טעונין לחם: **גמ'** מנא הני מילי דת"ר [א] מהו [א]*אומר ט] °יקריבנו מפריש תודה ואבדה והפריש אחרת תחתיה ונמצאת הראשונה והרי שתיהן עומדות מנין ג) שאיזו שירצה יקריב ולחמה עמה ת"ל תודה יקריב יכול תהא שניה טעונה לחם ד) ת"ל יקריבנו י] אחת ולא שתים מנין לרבות ולדות תמורות וחליפות ת"ל יא] ואם על תודה יכול יהו כולן טעונות לחם ת"ל על זבח התודה יב] תודה טעונה לחם ולא ולדה ותמורתה וחליפתה טעונה לחם : **מתני'** ה) תמורת עולה וולד יג] תמורה ולד ולדה עד סוף כל העולם הרי אלו כעולה וטעונין הפשט וניתוח וכליל לאשים יד] ו) המפריש נקבה לעולה וילדה זכר ירעה עד שיסתאב וימכר ויביא בדמיו עולה *ר' טו] אליעזר אומר הוא עצמו יקרב עולה : **גמ'** מאי שנא רישא דלא פליגי טז] ומ"ש סיפא דפליגי אמר רבה בר בר חנה במחלוקת שנויה ור' אליעזר היא ורבא אמר אפילו תימא רבנן ע"כ לא פליגי יז] עליה דר' אליעזר אלא גבי מפריש נקבה לעולה דאימיה לא קריבה אבל יח] תמורה דאימיה נמי קריבה אפילו רבנן מודו יט] ומי אמר רבי כ] אליעזר יקרב עולה הוא עצמו כא] ורמינהו *ח) תמורת אשם ולד תמורה ולדן ולד ולדן עד סוף כל העולם ירעו עד שיסתאבו וימכרו ויפלו דמיו לנדבה *רבי כב] אלעזר אומר ימותו ר"א אומר יביא בדמיהן עולה בדמים אין הוא עצמו לא אמר רב חסדא ר"א לדבריהם דרבנן קאמר כג] להו לדידי סבירא לי דאפילו ולד נמי קרבה עולה לדידכו דאמריתו (א) כד] *רועה אודו לי מיהת דמותרות לנדבת יחיד אזלי ואמרי ליה מותרות לנדבת ציבור אזלי רבא אמר עד כאן לא קאמר ר' כה] אליעזר הוא עצמו יקרב עולה אלא במפריש נקבה לעולה דאיכא שם עולה על אמו

א) [בר"ה ו. איתא עובר בעשה וע"ע שם ו: אמר רבא כיון שעברו עליו שלשה רגלים בכל יום ויום עובר בבל תאחר] ב) נ"א העולם

כשב. משמע ולד *טלה: **סוף קרב.** ולד שלמים דהא קרא בשלמים כתיב: **ולד דמאי.** קא ממעט דאמרת ואין ולד כל הקדשים קריבין: **ולד המעושרת.** מעשר בהמה שילאה נקבה בעשירי ואחר כך ילדה ולדה אינו קרב אלא ירעה ויאכל במומו לבעלים כדין מעשר שנאכל במומו לבעלים: **מבכור גמר.** ובבכור לא קרב ולד דידיה דהא ליכא ולד בבכור דהא זכר הוא: **בכל יום ויום עובר בעשה.** כו] ובאת שמה והבאתם שם דמשמע ברגל ראשון שתבא שמה הבא כל נדרים שעליך: **מעצרת בעי למיכליה.** כז] דבשלמא בפסח לא אקרביה דאימור מחוסר זמן הוה דנולד בפסח ועבר הרגל קודם שימלאו לו ז' ימים (ג) כח]: **ואידך.** רב זביד אמר לך כל היכא דתני פסח ובעי לאדכורי מידי בעצרת תני עצרת ולא קרי ליה חג אבל אי הוה מדכר לפסח בלשון חג המצות הוה תני לעצרת בלשון חג: **אי הכי.** דהאי חג שבועות הוא א"כ דהוה חולה: **מאי אסהדותיה.** דרבי פפיים מאי אתא לאשמועינן דבשלמא אי אמרת דהאי חג סוכות כט] ובעצרת לא הוה חולה אתא רבי פפיים לאפוקי מדרבא אלא השתא מאי משמעינן מיניה: **מתני' הרי אלו כתודה.** וקריבין ונאכלין ליום ולילה ל]: **גמ' מהו אומר** [ב] **התודה** לא] **(ליה) יקריב.** אם על תודה יקריבנו והקריב וגו' דהוה לב] [מאי] למכתב (אם על תודה) והקריב על זבח התודה: **ת"ל תודה יקריב.** מ"מ (ג): לג] **שניה.** אם יקריבנו לאחר שהקריב הראשונה: **יקריבנו.** אחד ולא שנים ומלחם הוא דקא ממעט דאילו מהקרבה לא לד] ממעט לה שניה כדגמרינן להו מאם על תודה דקרבה: **מנין לרבות כו'.** להקרבה: **וחליפות.** כגון אבדה והפריש אחרת תחתיה לה]: **מתני' תמורת עולה.** כגון המיר זכר בעולה: **ולד תמורה.** כגון אם המיר נקבה בעולה וילדה התמורה זכר לו]: **גמ' מ"ש.** גבי ולד תמורת עולה דלא פליגי רבנן לז] דבדברי הכל קאמר הרי אלו כו' והוין [ג] כליל לאשים: **ובסיפא גבי ולד עולה.** פליגי רבנן דהוא עצמו לא יקריב אלא דמיו: **במחלוקת שנויה.** כשם שחולקין בסוף (ד) כך חולקין בראשונה ורישא דקתני הרי אלו כעולה ר"א היא: **גבי ולד תמורה אימיה קריבה.** לאו אימיה ממש אלא הקדש ראשון שבאו אלו כולן מכחו הוא קרב דזכר הוה אבל גבי מפריש נקבה לעולה לא היתה הקדש ראשון ולא קרבה: **תמורת אשם.** ירעו דהלכה למשה מסיני הוא כל שבחטאת מתה באשם רועה ותמורת חטאת מתה: **לנדבה.** לשופרות שקריבין מדמיהן נדבת צבור: **ימותו.** דאית ליה כחטאת כאשם כדים מס' זבחים (דף י:): **יביא בדמיהן עולה.** דמותרות לנדבת יחיד אזלי: **הוא עצמו.** ולד תמורה לא אלמא כיון דאימיה לא חזיא להקרבת עולה דאין נקבה קריבה עולה ועוד דאפילו הוא זכר גמירי דתמורת אשם רועה הילכך ולד נמי לא קרב ובולד עולת נקבה לח] אמאי קאמר דקרב: **דאיכא שם עולה עלמו.** המפריש לט] בהמה לעולה איכא עלה שם עולה דהא לעולה אקדשה ואי משום דנקבה היא אפ"ה שם עולה עלה שהרי מצינו נקבה בעולת העוף מ] ועוד דהא לכשתמכר מא] דמיה עולה דהיינו *) שם עולה : אבל

*) נ"ל שם

תני רבי חייא לסיועי לר' יהושע בן לוי אם כשב הוא *מקדיש ולד ראשון הוא קרב ולד שני אינו קרב. והיינו מב] ע"כ כרבנן דאי לר"א ולד ראשון אינו קרב כלל והך דרשה אינה אלא אסמכתא בעלמא דהא ודאי הא דולד שני אינו קרב היינו מדרבנן שמא יגדל ממנו עדרים עדרים ובפסחים מג] (דף נו:) מוקי לה להאי לדרשה אחרינא : **מעצרתא** בעי למיכליה. אבל לא פריך מפסח בעי למיכליה דאפשר דמחוסר זמן היה: **אי** הכי מאי אסהדותיה. מד] דבשלמא אי לא היה חולה בעצרת והאי חג הסוכות קאתא רבי פפיים לאפוקי דרבא אלא השתא מאי אשמועינן: **וחליפות** [ד]. נ"ע מה חליפות דאי הפריש תודה ואבדה והפריש אחרת תחתיה ונמצאת הראשונה והרי שתיהן עומדות הא כבר שמעינן ליה מרישא דברייתא מה]: **אבל** גבי ולד תמורה דאימיה נמי קרבה. לאו אימיה ממש אלא הקדש ראשון שבאו אלו מכחו והוא קרב דזכר הוא: **בדמיהן** אין הוא עצמו לא. וא"ת מאי מו] [ג] קמ"ל דלמא שאני הכא דלא קרב דכל שבחטאת מתה באשם רועה וולד חטאת מתה ומש"ה באשם ירעה אבל הוא עצמו לא יקרב וי"ל דלא נגמרה באשם רועה אלא בהני דשייכי בהלכתו באשם כגון מתו בעליו או נתכפרו או תמורה או עברה שנתה דכל הני ד' דשייכי באשם בהלכתו אבל ולד אשם דלאו בהלכתו הוא דאשם זכר הוא ולא שייך ביה ולד בהא לא נגמרה ההלכה : **אלא** לדידכו דאמריתו לא קרב. וא"ת תיקשה מרבנן לרבנן לפי הא דאמר רבא לעיל דהיכא דאימיה קרבה אפילו רבנן מודו דולד נמי קרב והכא בולד תמורת אשם אימיה קרבה א"כ הוה להו למימר דולד עצמו יקרב וי"ל דרב חסדא דהכא לית ליה האי שינויא דרבא דלעיל אלא ס"ל כדמשני רבה בר בר חנה במחלוקת שנויה ור"א היא ורבא דמשני לעיל דהיכא דאימיה קרבה אפילו רבנן מודו משני הכא שינויא אחרינא כדאיתא בסמוך דרבא משני שינויא אחרינא ומורי הרמ"ר פי' דלעולם מצי למימר דרב חסדא נמי אית ליה שינויא דרבא דלעיל דהא דאמר דהיכא דאימיה קרבה אפילו רבנן מודו ה"מ גבי ולד תמורת עולה דעיקר תחילת הקדש קרב עולה ומש"ה דין הוא שיהא הולד עצמו קרב עולה אבל הכא גבי ולד תמורת אשם דעיקר תחילת הקדש קרב אשם ולא עולה אין דין שיהא הולד קרב עולה וה"כ [ג] קאמר מז] לר"א במפריש נקבה לעולה. וילדה א) דאין עיקר קרב עולה אלא רועה מח] הולד עצמו קרב הכי נמי ה"ל למימר בולד תמורת אשם ואע"ג דאין עיקר ההקדש קרב עולה הולד עצמו קרב . מט] מורי הרמ"ר :

א) נ"א דאין עיקר תחילת הקדש קרב עולה אלא רועה אפ"ה הולד וכו' נ"ק

רבינו גרשום

דחולה הוה הא הוה בריא הוה מקריבי ליה בעצרת א"כ מאי אסהדותיה דרבי פפיים מאי חדוש אשמעינן דקאמר ואכלנוהו בחג דילמא היינו טעמא משום דחולה הוא בעצרת . אלא האי חידוש קמ"ל לאפוקי מדר' אליעזר : [מהו אמר תודה יקריב. כלומר דהאי יקריבנו דאם על תודה כולה מיותר דמצי למימר ואם על תודה והקריב על זבח התודה: אלא מה ת"ל יקריב אתה למד למפריש תודתו כו' : חליפות . היינו שאבדה והפריש אחרת תחתיה : ת"ל אם על תודה . ריבה דתמורת ולדות וחלופות נמי הוי תודה]: תמורת עולה (או) כגון שהומר בעולה זכר תמורה נקבה [וילדה אותה תמורה נקבה] : ולדן . א) כלומר ולד תמורה ולד [שילדה]תמורת ולד ולדן עד סוף העולם הרי אלו כעולה ואע"ג דההיא תמורה נקבה דלא חזיא לעולה קדשה (כדתנן)[כדאמר] בפ"ק ממירין מן הזכרים על הנקבות ומן הנקבות על הזכרים : [המפריש נקבה לעולה וילדה זכר ירעה עד שיסתאב וימכר] ויביא בדמיו עולה . לנדבת צבור ומשום הכי ירעה דקא אתי מכח קדושה שאינה ראויה דנקבה לא חזיא לעולה וכ"ש אמו דרועה: ר' אלעזר אומר הוא עצמו . הולד אל ירעה אלא יקרב עולה : [מאי שנא רישא . דלא פליגי רבנן בתמורת עולה ולד תמורה אלא מודו דהרי אלו כעולה דקרבי: ומאי שנא סיפא . בהמפריש נקבה לעולה וילדה זכר דפליגי דאמרי ירעה: אמר רבה בר בר חנה] במחלוקת שנויה [כמו דפליגי] בסיפא קא פליגי ברישא והאי דתני הרי אלו כעולה רבי אליעזר היא ולא רבנן : דאימיה לא קא קרבה . לעולה דנקבה היא הילכך קא אמרי בנה ירעה : אבל גבי ולד תמורת עולה . דאימיה [דוולד תמורה] דתמורת קרבה ועולה עצמה קרי לה אימיה דתמורה באה מכחה אפילו רבנן מודו דולדן הרי אלו כעולה: ל"א וכליל לאשים [דברי הכל היא ורמינהי כו'. אמר רב הונא במחלוקת שנויה ברישא כך בסיפא וכליל לאשים לא דברי הכל היא אלא לר' אלעזר היא : אפילו תימא . ובתמורת עולה לא פליגי עלית דר' אלעזר דהא תמורת עולה נקבה] שנייה היא להך קמייתא דתמורה היינו שנייה וקמייתא דאפריש [קודם שהפריש התמורה] עיקר עולה זכר הפריש (הילכ') [הילכך] לא קנסו רבנן בולד תמורה אלא אמרי דיקרב : אבל מפריש נקבה לעולה כו' . וולדן ולד של תמורת אשם ולד ולדה. ויפלו דמיו

עין משפט נר מצוה

[נ"ל מקריב]

ט א מיי' פי"ד מהלכות מעה"ק הלכה יג :

י ב מיי' פ"ד מהלכות תמורה הלכה א וכלוידך מ"ד :

יא ג ד מיי' פי"ג מהל' פסה"מ הלכה ט :

יב ה מיי' פ"ג מהל' תמורה הלכה א :

יג ו מיי' שם פ"ד הל' ט :

יד ז מיי' שם הלכה ט וס"ד מהל' פסה"מ הלכה יז :

טו ח מיי' פ"ד מהל' תמורה הלכה ד :

◆

שיטה מקובצת

א] רבי חייא. ס"א רב חנניא : ב] תיבת הוא מקריב בס"א אינו : ג] והוא מקריב הוא : ד] קרא העברה העברה מבכור : ה] העיד רבי יהושע ור' פפיים כו'. ס"א נימא תהוי תיובתא דרבא דאמר רבא קדשים כיון כו' : ו] עליהם בעשה ותיבות בבל תאחר נמחק : ז] ואידך. ס"א רב זביד אמר לך אי עצרת היא חג שבועות קרי לה : ח] ותמורתה. ס"א ולדה ולד ולדה (ולד) [עד] : ט] אומר תודה יקריבנו מנין למפריש תודה: י] יקריבנו אחת מביא עם הלחם ולא שתים מביא עם הלחם מנין : יא] ת"ל אם על אות ו' נמחק : יב] התודה טעונה : יג] תמורתה ולדה ולד : יד] המפריש עתי' לעיל דף ו': טו] ר' אלעזר אות י' נמחק: טז] פליגי רבנן ומ"ש סיפא דפליגי רבנן אמר רבה בר רב הונא במחלוקת: יז] פליגי רבנן עליה : יח] אבל גבי ולד תמורה : יט] מודו. ל"א וכליל לאשים כו' עד אבל המפריש נקבה לעולה כו' ימכר ואח"כ ומי אמר ר' אלעזר כו' כאשר כתוב לפנינו עד דהא עצמו לא קרב ואח"כ לישנא אחרינא ורמי דר"א אר"א כו' וכן גירסת הרגמ"ה אבל רש"י גרים ל"א לקמן כאשר כתבתי: כ] אלעזר אות י' נמחק : כא] הוא עצמו יקרב עולה ורמינהו: כב] ר' אליעזר אומר ימותו ר' אלעזר אומר יביא כו' ר' אלעזר לדבריהם : כג] ומשני לדבריהם דרבנן קאמר. ורבא בא להוסיף שאף לר"א אנו יכולים לחלק בין תמורת אשם לעולה כמו שמפרש והולך. תוס' : כד] דאמריתו לא יקרבו אודו תיבת רועה נמחק: כה] ר' אלעז' הוא: כו] בעשה . במס' ר"ה מפיק לה מקרא ובאת שמה והבאתם שמה דמשמע : כז] למיכליה דמסתמא הם לא יאחרו דבשלמא : כח] ימים הס"ד ומה"ד שהיה חולה ולקמן אמרינן פרט לחולה וזקן ומוהם וכיון דלא היה ראוי הו"ל סוכות רגל הראשון גביה הס"ד : כט] סוכות הוא : ל] ולילה עד חצות כדין שאר תודה דהא מותר תודה הויין. הס"ד ומה"ד ולדה בבכי נקט אלא איידי דתני סיפא ולד ולד ולדן קא נקט בכל הני ולד הס"ד : לא] תיבת לי' ל"ש ונמחק : לב] דהוה ליה למכתב : לג] מה"ד יכול תהא שניה טעונה לחם אם : לד] לא קא ממעט לשניה כדמרבי להו מאם : לה] תחתיה והרי שתיהן עומדות יקריב אחד מהן ולחמה עמה כדמרבינן מתודה יקריב דאיזה שירצה יקריב לחמה עמה אבל תרווייהו בלא לחם לא נפקא לן מינה. הס"ד ומה"ד יכול כולן טעונות לחם ולדות ותמורות וחליפות. הס"ד ומה"ד ת"ל תודה ודאי טעונה לחם קודם הקרבת שניה וחילופה טעונת לחם קודם כפרה : לו] זכר ולדה דתמורה ולד ולדן כו' לא איצטריך למיתני כיון דתני ולד תמורה אלא איידי דתני רישא דמתני' ולדה דוקא קתני לה הכא : לז] דדברי הכל אות ב' נמחק : לח] נקבה נמי אמאי : לט] המפריש נקבה לעולה : מ] העוף . ס"א דאין תמות וזכרות בעוף הילכך אין דחויה גדול אבל ולד תמורת אשם דחויה גדול שאין שם אשם קרב בעוף : מא] לכשתמכר הוי דמיה עולה דהיינו שם עולה : מב] והיינו דלא כרבא דלרבא אליבא דר"א ולריב"ל היינו ע"כ : מג] ובפסחים נמי משמע כן דמוקי לה : מד] אסהדותיה. פי' דברייתא וצ"ל דאגב שיטפיה נקט ליה הכא : מו] מאי פריך תיבת קמ"ל נמחק : מז] תיבת [illegible] : מח] רועה אבל לר"א דאמר במפריש נקבה וילדה הולד : מט] תיבות מורי הרמ"ר נמחק :

לנדבה. לשופרות היינו לנדבת צבור : ר' אלעזר אמר ירעה וימכר ויביא בדמיהן עולה. לנדבת יחיד אבל לא יביא בדמיהן אשם כדאמרינן לקמן דמותר אשם לא קרב אשם אלא ירעה ולד דתמורת אשם נמי ירעה ויביא בדמיו עולה [בדמיו יביא הוא עצמו לא יקרב]: אודו לי (אחי) מיתת דמותרות. דולדות היינו מותרות : לנדבת יחיד אזלי כדאמרינן בסיפא דפירקין קמא דר' אלעזר סבר דמותרות לנדבת יחיד אזלא ועבדה תמורה ואמרי ליה רבנן (לא) מותרות לנדבת צבור אזלי ועולה הבאה מן המותרות לא עבדה תמורה דאין תמורה בצבור : רבא אמר. אפילו תימא דר' אלעזר אמר גבי ולד דתמורת אשם דוודאי הוא עצמו לא יקרב ולא קשיא האי דקאמר גבי ולד עולה דהוא עצמו ליקרב משום דאיכא שם עולה על אמו שהרי מצינו עולה נקבה נוהגת בעני בעולת העוף אבל גבי תמורת אשם לא מצינו דומיא דשם עולה על אמו שלא מצינו [שום] נקבה נוהגת באשם הילכך מודה ר' אלעזר דבדמיו אין והוא עצמו לא קרב : ל"א (ורמי דר"א אדר"א) [ולד מיתה כיון דחזי דוכר הוא קריב גופיה]: אפילו תימא ר' אלעזר. כי קתני מפריש נקבה לעולה וילדה זכר הוא עצמו יקרב עולה דכיון דאיכא שם עולה על אמו כדאמרן נחתא קדושה לגופה [illegible] עולת חובתו אלא נדבה [דורון] והואיל ומצי פטר נפשיה בעולת העוף כרבי אלעזר [illegible] האומר הרי עלי עולה יביא כבש רבי אלעזר אמר יביא תור או בן יונה (הילכך) נחתא [illegible] ולד נמי קדיש לגופיה וקרבה אבל תמורת אשם דליכא שם אשם על אמו כדאמרינן וכיון [illegible]

א) אולי נ"ל וולד תמורה שילדה ולד וולד ולדן וכו' .

הגהות הב"ח

(א) גמ' לדידכו דאמריתו דמיו עולה אודו לי מיתת : (ב) רש"י ד"ה מעצרת וכו' ז' ימים הס"ד ואח"כ מ"ה מאי ואידך רב זביד וכו' ולא קרי ליה חג . נ"ב לכך אינו מתרץ דזה חג היינו עצרת וק"ל : (ג) ד"ה ת"ל תודה יקריב מ"מ אף שניה יקריבנו כצ"ל והד"א תיבת אם נמחק : (ד) ד"ה במחלוקת וכו' וכך וכו' ר"א היא דס"ל גבי ולד תמורה קרבה הס"ד ואחר כך מ"ה דאימיה נמי קרבה לאו אימיה ממש :

הגהות הגר"א

[א] גמ' אומר יקריבנו מפריש. נ"ל אומר תודה יקריב הפריש : [ב] רש"י ד"ה מהו אומר התודה. נ"ל תודה : [ג] ד"ה מ"ש והוויין כליל. נ"ל וכליל : [ד] תד"ה וחליפות כו'. ול"נ דמרבה חליפות לשקרבה אחר שקרבה כהראשונה וכ"ה ברש"י ד"ה יקריבנו :

הגהות צ"ק [א] נ"א מהו אומר תודה יקריב מנין למפריש וכו' [ב] נ"א קא פריך [ג] פי' דהגמרא פריך לר"א מצד סברא זו

מסורת הש"ס

אבל גבי תמורת א] ולד אשם דליכא שם עולה על אמו מודי רבי ב] אליעזר דבדמיו אין הוא [א]עצמו לא קרב ג] איתיביה אביי וכי בעי רבי אליעזר שם עולה על אמו והא תניא *[א]המפריש נקבה לפסחו ד] [ב] ירעה עד שיסתאב ותמכר ויביא בדמיה פסח ילדה ירעה עד שיסתאב וימכר ויביא בדמיו פסח נשתיירה אחר הפסח תרעה עד [ג] ה]שיסתאב ויביא בדמיה שלמים ילדה ירעה עד שיסתאב וימכר ויביא בדמיו שלמים ר"א אומר הוא עצמו יקרב בשלמים ו] והא הכא דליכא שם שלמים על אמו ואמר רבי אליעזר יקרב שלמים אמר ליה [רבא] ז](ר' אליעזר) אחר הפסחקא אמרת שאני אחר הפסח דמותר פסח גופיה קרב שלמים [ד] אי הכי ניפלוג נמי ברישא אמר ליה [ה] אין ה"נ ח]ופליגי אביי אמר לא פליג מידי דגמירי ט]למקום שהמותר הולך הולד הולך לאחר הפסח דמותר קרב שלמים ולד נמי קרב שלמים אבל לפני הפסח אימיה למאי אקדשה לדמי פסח ולד נמי לדמי פסח י]מתיב רב עוקבא ברחמא ומי אמרינן מדאימיה לדמי ולד נמי לדמי והתניא המפריש נקבה לפסח היא וולדותיה ירעו עד שיסתאבו וימכרו ויביא בדמיהם פסח ר"א אומר הוא עצמו יקרב פסח יא] והא הכא דאימיה לדמי ואמר רבי (א) אליעזר הוא עצמו קרב פסח ולא מוקמינן ליה באימיה אמר רבינא יב] במפריש בהמה מעוברת עסקינן רבי אליעזר סבר כרבי יוחנן דאמר *אם שיירו משוייר *דעובר לאו ירך אמו הוא ואמו היא דלא קדשה קדושת הגוף אבל יג] היא קדשה אמר ליה מר זוטרא בריה דרב מרי לרבינא הכי נמי מסתברא דבבהמה מעוברת עסקינן מדקתני היא וולדותיה שמע מיניה אמר

[חולין נח. וש"נ]

אבל ולד תמורה. אשם אין שם עולה על אמו. יד] (ב) הקדש ראשון שכולן באו מכחו לאשם הופרש ולאשם הקריבו ולא היה עולה טו] *הוא ולא דמיו לשון ירושלמי ולרים שמעתין מהדר (ג) וכליל לאשים דברי הכל בתמיה כלומר אמאי לא פליגי רבנן בולדי תמורה (ד) כמו בולדי עולה: **ור"א היא.** אבל לרבנן [ו] ימכר וה"ה נמי לולד תמורת עולה ורישא טז] רבי אליעזר היא: [ז] (ה) **תמורת עולה.** שניה היא להך קדמייתא [ח] דאפריש יז] וקדמייתא דאפריש זכר הוה וקרב הילכך קרב נמי ולד תמורתו כו': **איכא שם עולה על אמו.** בעולת העוף ועוד יח] דמיה לעולה קיימי הילכך נחתא לה קדושה לגופה הואיל ודוגמתה מצינו בעוף דקריבה משום הכי קרב ולד אבל ולד תמורת אשם ליכא שם עולה על הראשון שהיא אם לכולן שמכחו בא והוא קרב אשם ולא מצינו תמורת אשם קריבה בעולה הילכך לא נחתא קדושה על התמורה אלא לדמי ומשום הכי לא יקרב הולד יט]: **נשתיירה אחר הפסח כו'.** דפסח בשאר ימות השנה שלמים הוי כדאמרינן במנחות בשילהי פרק התודה (דף פג:) והיא גופה לא קרבה שלמים ואע"ג דשלמים באין נקבה הני הואיל ומחמת קדושה כ] א) פסולה הויין ולא חזו לפסח אילתו נמי משלמים: **ילדה.** אחר הפסח: **הוא עצמו קרב שלמים.** ואע"ג דליכא שם שלמים על אמו דהא לשם פסח אקדשה: **שאני אחר הפסח דמותר הפסח.** כגון אם הפריש פסח ונתכפר באחר וניתותר זה קרב שלמים הילכך דניתותרה לאחר הפסח שם שלמים עלה ואזיל ליה שם פסח מינה וחייל עליה שם שלמים אלא שאינה יכולה ליקרב נקבה הואיל ומכח פסח אתא: ב) **אי הכי.** דטעמיה דר"א משום דאיכא שם שלמים על אמו כא] לפלוג נמי ברישא ילדה קודם הפסח ונימא רבי כב] אליעזר הוא עצמו יקרב דהולד עצמו יקרב שלמים דקודם פסח נמי אי שחיט לפסח לשם שלמים כשר דפסח בשאר ימות השנה שלא בי"ד בניסן שלמים הוא והילכך שם שלמים על אמו: **אביי אמר לא פליג מידי.** דטעמיה דר' אליעזר לאו משום דאיכא שם שלמים על אמו אלא טעמיה [ט] דרבי אליעזר בכולהו משום דגמירי למקום שהמותר הולך אם היה מפריש ב' בהמות לאחריות כג] אם אבדה והפריש ונתכפר באחרת ונמצאת ראשונה למקום שאותו מותר הולך הולד הולך הילכך גבי מפריש נקבה לעולה כי היכי דאם הפריש עולה ונתכפר באחרת קריבה השניה עולה דהא נדבה ניהו ותרוייהו חזו ולד דעולה נמי אם הפריש נקבה לעולה קרב כד] דומיא דמותר גבי אשם נמי דמותר אשם רועה ולד תמורת אשם נמי רועה וגבי פסח נמי אחר הפסח דמותר הפסח דינו ליקרב לכתחילה שלמים אם נתכפר באחר ולד נמי קרב שלמים קודם כה] הפסח דמותר לא חזי למידי כגון אם הפריש ב' פסחים לאחריות לא חזו לשלמים לכתחילה דסתמייהו לפסח וחד מינייהו דהוי מותר לא חזי לפסח דהא ב' פסחים לא יקריב הילכך ולד פסח נמי לא חזי למידי אלא אזיל בתר אימיה דקדושה לדמי פסח והא נמי קאים לדמי פסח כו]: **אם שיירו משוייר.** המקדיש בהמה מעוברת ושייר עוברה לקדושה אחרת משוייר אלמא תרי גופי ניהו והילכך כי לא שיירה נמי לאו גופא דאם הוא ולאו מכחה דאם אתי ועליה דידיה חיילא קדושת פסח: **היא וולדותיה.** משמע שניהן היו בשעת הקדש מדלא תני המפריש נקבה לפסחו תרעה ילדה זכר ירעה כדקתני לעיל: ג) **דאיכא שם עולה על אמו.** בעולת העוף:

א) פסולין באין נ"ק ב) עיין רש"ק ג) שייך לע"ב

***אלא** בדמפריש נקבה לעולה. דאיכא שם עולה על אמו לשון רש"י דהא לעולה אקדשה ואי משום דנקבה היא אפילו הכי שם עולה עלה שהרי מצינו נקבה בעולת העוף ועוד דהא כז] דלכשימכרו דמיה עולה דהיינו שם עולה אבל ולד תמורת אשם אין שם עולה עלה דאמו לא היא ולא דמיה עכ"ל ולשון ראשון דשם עולת העוף על אמו אי אפשר להעמידה בסוגיא דלקמן ובמקומו אפרשנה: **והא** הכא דליכא שם שלמים על אמו. כאן טפי להעמיד שפיר השתי לשונות שהרי אין שלמים בעופות *וגבי תחילת הקדש לא לשם שלמים הופרש: **אי** הכי ניפלוג נמי ברישא. פרש"י (לשון ראשון) ילדה לפני הפסח נימא רבי אליעזר הוא עצמו יקרב פסח דהא איכא שם פסח על אמו אלא שאינה יכולה ליקרב והכא אין יכולין להעמיד לשון ראשון דרש"י דלעיל דשם עולת העוף על אמו דהא הכא אין פסח בא נקבה *דאין פסח בעופות אבל לשון שני ניחא שהרי תחילת הקדש לשם פסח הופרש והוה ליה לומר דהולד יקריב לשם פסח וא"ת ליסני ליה דבעינן שם פסח על אמו בשום מקום ולא אשכחן ליה הכא דאין שם פסח על נקבה ליקרב היא עצמה ומשום הכי אין הולד קרב הוא עצמו לשם פסח מכאן אומר הרמ"ר דלעולם לא אמר דמהני שם עולת העוף על אמו להכשיר הוולד עצמו וכל היכא דאשכחנא להאי לישנא כפרשהו בע"ה כח] א)וברישא פירש יפה:

כט] **אי** הכי. ואם תאמר מאי אי הכי איכא הכא דהכי נמי מצי לפרוכי ממתני' בהדיא מ"ש במפריש נקבה לעולה וילדה אמר רבי אליעזר דבנה עצמו קרב עולה והכא גבי פסח אמר ירעה ויש לומר דה"פ אי אמרת בשלמא בלאו האי שינויא דרבא לא מצי למיפרך ממתניתין דשאני התם דאם הולד קרב עולה אין שם עולה נעקר מן האם דלעולם אדם יכול להקריב עולה בכל יום אבל ל] הכא דאם הולד עצמו קרב פסח נמצא שם פסח נעקר מן האם ממנה ומדמיה שהרי אין בידו להקריב רק פסח אחד לפיכך אין להקריב הולד בפסח לעקור ממה שהופרשה אבל לרבא פריך שפיר מאחר דאית ליה דמשום דמותר פסח קרב שלמים חשיב ליה כאילו הוי שם שלמים על אמו ה"נ הוה ליה למימר מהאי טעם קודם פסח נמי שיהא הולד עצמו קרב פסח ולא כפרש"י שפירש ניפלוג נמי ברישא ונימא הולד עצמו יקרב שלמים קודם פסח דקודם פסח נמי אם שחט פסח לשם שלמים כשר דפסח בשאר ימות השנה לא] (קרבה שלמים) שלא בארבעה עשר בניסן קרב שלמים הילכך שם שלמים על אמו: **אביי** אומר לב] לא פליג מידי למקום שהמותר הולך שם הולד הולך. אביי לג] ב) לא נפרש כל דבריו של ר"א גבי מפריש נקבה לעולה וילדה וכן מפריש נקבה לפסח ונשתיירה בהני שני מקומות אמר דהולד עצמו קרב שהרי לד] אם לא נעקרה מקדושתה במפריש נקבה לעולה ג) דמיה לא ידחו מהיות עולה וכן מפריש נקבה לפסח ונשתיירה וילדה אם בנה קרב לא ידחה האם משלמים דכיון שעבר הפסח אינה ראויה כ"א לשלמים אבל גבי תמורת אשם וכן הפריש נקבה לפסחו וילדה קודם הפסח דבשניהם אמר ר"א דהולד ירעה היינו משום דאם הולד לתמורת אשם היה קרב א"כ ידחה אמה ממה שהופרשה תחילה דהיינו אשם שהרי אינו יכול להקריב שני אשמות וכן מפריש נקבה לפסחו וילדה קודם הפסח אם יקרב הולד הוא עצמו אם כן ידחה אמו היא ודמיה מפסח דאינו יכול להביא כי אם פסח אחד בשנה כך שמעתי מיהו אין לשון הש"ס ממש מיושב על זה וגם רש"י לא פירש כן:

א) ובריש פרק פירשתי יפה הס"ד ב) נא לפרש ג) דדמיה

רבינו גרשום

מעי מייתי נקבה לאשמו ואי מייתי נקבה לאשמו לא קדשה אלא לדמי ולד נמי לא קדיש גופיה אלא ימכר ויביא בדמיו עולה: ויביא בדמיה פסח. זכר: ילדה קודם הפסח ירעה הולד עד שיסתאב כו': נשתיירה לאחר הפסח כגון שהביא פסח זכר אחר ונשתיירה זו נקבה לאחר הפסח תרעה עד שתסתאב ותמכר ויביא בדמיה שלמים דמותר פסח קרב שלמים. אבל היא עצמה שהפריש לפסח לא תקרב שלמים משום (דקדושה דחויה היא) [דפסח חובתו הוא] וכי הפריש נקבה לפסח לדמיה הפרישה ילדה לאחר הפסח ירעה כו': והא הכא דליכא שם שלמים על אמו. שלא הפרישה תחלה לאמו לשם שלמים אלא לשם פסח ועוד שלא הפרישה אלא לדמיה: א"ל שאני אחר הפסח אמאי יקרב שלמים דמותר פסח גופיה קרב שלמים ודמי [כמאן דאיכא שם שלמים על אמו אי הכי כיון דאמרת דמותר פסח יקרב שלמים גופיה] נפלוג נמי ברישא בולדה קודם הפסח דהא ולד הוי מותר פסח ולימא ר' אליעזר דיקרב הוא גופיה שלמים: אין הכי נמי. דפליג ברישא: אביי אמר לא פליג מידי. ברישא אלא בסיפא וטעמא מאי משום דגמירי למקום שהמותר הולך לשם הולד הולך: וכשנשתיירה שלא נתק לרעיה עד לאחר הפסח (לאחר הפסח) דמותר פסח קרב שלמים כדאמרינן [נשתיירה] (ולד שיירה) לאחר הפסח תרעה עד שתסתאב ותמכר ויביא בדמיה שלמים [וולד] נמי קרב שלמים הוא עצמו אבל ילדה לפני הפסח דאימיה למאי אקדשה אלא לדמי דכיון [דכל כמה דלא אקריב לפסח] (דפסח) חובתו היא דמידע ידע דנקבה לא הויא (פסח) [אלא לדמי] ש"מ כי אקדשה לדמי פסח אקדשה (ותימני) [ומדאימיה] דמי פסח ולד נמי לדמי פסח אקדשיה ודיניה כאמו ולא קריב עצמו שלמים הילכך לא פליג ברישא. ל"א והא פסח נקבה דליכא שם שלמים על אמו שלא הפרישה לשם שלמים אלא לשם פסח (ולא קדיש) [ולהקדיש] גופה דנקבה [לא חזי] אלא לדמים כדאמרן ואפילו הכי ולדה קאמר רבי אלעזר דקדיש גופיה לשלמים אע"ג דליכא שם שלמים על אמו: שאני פסח. דכיון דילדה אחר הפסח דמי במקדיש פסח בשאר ימות השנה דקרב שלמים אף האי נמי קרב עצמו שלמים (ואי)[והיינו] טעמא דר' אלעזר [גבי עולה] כיון דאיכא שם עולה על אמו שכן מצינו עולה נקבה בעוף הילכך קדשה לגופה וולד נמי קדיש וקרב: נפליג נמי ר' אלעזר ברישא. בילדה קודם הפסח דהוא עצמו יקרב שלמים דהא איכא [הכא] שם שלמים על אמו שהרי נקבה ישנה בשלמים: הכי נמי דפליג. א) אלא אמתין כו': אביי אמר היינו טעמא דלא פליג. ברישא אלא בסיפא דקסבר למקום שמותר הולך לשם ולד הולך מותר אשם דלא קרב אשם לאחר שנתכפרו בעליו כדאמרינן במתני' אלא ירעה ולד דתמורת אשם נמי ירעה וכן מותר פסח לאחר הפסח [דהוא עצמו קרב שלמים] ולד נמי יקרב שלמים אבל ברישא ילדה לפני הפסח אימיה למאי אקדשה לדמי כו'. כדאמרן בלישנא קמא. רבי אלעזר אומר הוא עצמו הולד זכר יקרב פסח ולא מוקמינן

א) אולי צ"ל אלא ממתין מלמיפלג עד סיפא.

עין משפט נר מצוה

טייך לעיל

טז א ב מיי' פ"ד מהל' תמורה הלכה ז ופ"ד מהלכות קרבן פסח הלכה ד:

שיטה מקובצת

א] תיבות ולד נמחק: ב] רבי אלעזר וכצ"ל לקמן אות י' נמחק: ג] קרב. ל"א וכליל לאשים דברי הכל ורמינהו המפריש נקבה לעולה וילדה זכר ירעה כו' ר' אליעזר אומר הוא עצמו יקרב עולה אבל לרבנן ימכר אמר רבה בר רב הונא במחלוקת שנויה וכליל לאשים ר' אליעזר היא רבא אמר אפילו תימא כליל לאשים רבנן היא תמורת עולה שנייה להך קדמייתא דאפריש זכר היה והוה חזי להקרבה וכיון דהוה חזי להקרבה בשעת הפרשה לא קנסו בולד דתמורה ואסרי רבנן ולד דתמורה נמי מקריב אבל מפריש נקבה לעולה כיון דבשעת הפרשה לא אפרש זכר קנסוהו רבנן ואמרו דולד דנקבה נובין כיון דאימיה לא קרב גופיה אלא ימכר. ורמי דר' אליעזר אדר' אליעזר ומי אמר ר' אליעזר אע"ג דאימיה לא קריב גופיה דלא חזיא ולד מיהא כיון דחזיא קריב גופיה ורמינהו תמורת אשם כו' בדמיו הוא דמייתי אבל ולד גופיה לא יקרב אמר רב חסדא כו' לדידי אע"ג דאימיה לא קרב גופיה לאשם ולדה קרב דהא חזי לדילכון אודו לי מיהא א) דולד ימכר הוא ויביא בדמיהן עולות לנדבת יחיד ורבנן אמרו יפלו דמיו לנדבת צבור רבא אמר אפילו תימא כדקתני מפריש נקבה לעולה איכא שם עולה על אימיה ונחתא קדושה לגופיה ולד נמי קדיש לגופיה ב) תמורת אשם דליכא שם עולה על אימיה ולא קדשיה אלא לדמי ולד נמי לא קדיש גופיה אלא ימכר איתיביה: ד] לפסחו תרעה עד שתסתאב ותמכר: ה] שתסתאב ותמכר ויביא: ו] והא הכא דליכא שם שלמים על אמו. לפי' הראשון ה"ק כלומר לשם למה הפרשה לשם פסח ואין שם פסח לנקבה ולפי' שני דליכא שם שלמים על אמו כלומר תחילת הפרשתו לא היה לשם שלמים אלא לשם פסח ואעפ"כ קרב שלמים אף כאן אע"פ שתחילת הפרשה לשם אשם יקרב בנה עולה ומשני אחר הפסח כו' לפי' הראשון נפרש דהוי שפיר שם שלמים על אמו דהוי כאילו הופרש לשם שלמים ושם שלמים בנקבה ולפירוש שני נפרש הואיל ואחר הפסח קרב שלמים הוי שפיר כאילו תחילת ההקדש הוקדש לשלמים: תוס' אחרות גליון. ללשון ראשון לבאורה משמע דלא פריך ג) לרב חסדא דטעמא משום דקרב למה שהאם עומדת מכאן ואילך בין בולד בין בתמורת אשם ובין במפריש נקבה לעולה [וילדה זכר] אבל הכא לפני הפסח אם מקריב הולד פסח האם תעמוד לשלמים ולרבא פריך דפסח ושלמים כחדא דמי. הרי"ז ל בגליון: ז] על תיבות רבי אלעזר נרשם למעלה קו להורות כי לפ"ד ראוי למחקו: ח] ה"נ פליג אביי: ט] י] עי' בהשמטות בסוף המס': יא] והא. ס"א מותר פסח דשלמים הוא דקרב ולד אמר ר' אלעזר קרב פסח אמר כו': יב] רבינא. הכא במפריש כו' ור' אלעזר סבר: יג] אבל הוא קדשי. ס"א ואע"ג דאימיה לא קרב גופה דלא חזיא ולד דחזי קרב גופיה אלמא תרוייהו אקדש ועובר לאו ירך אמו הוא: יד] אמו דהקדש ראשון: טו] עולה לא הוא: טז] ורישא דכליל לאשים: יז] דאפריש דקדמיתא דאפריש אות ו' נמחק: יח] ועוד דדמיה לעולה: יט] הולד הס"ד ומה"ד המפריש נקבה לפסחו אין פסח אלא זכר. הס"ד ומה"ד ירעה עד שיומם דמכח קדושת דמים אתי: הס"ד ומה"ד נשתיירה: כ] קדושה דחויה אתיין ולא חזו: כא] אמו נפלוג נמי: כב] ר' אלעזר אות י' נמחק: כג] לאחריות או אבדה ונתכפר: כד] קרב עולה דומיא: כה] קודם ס"א לפני הפסח למאי אקדשיה לדמי דאין פסח בא נקבה וליכא למימר בדידיה במקום שהמותר הולך דקודם הפסח לא קרינן שום מידי דמותר עד דקרב פסח וליתותר הך והא דאמרינן בפ"ק דזבחים ובמנחות פ' התודה דתלתא קראי כתיבי בפסח וחד מינייהו לא עבר זמנו ולא שנתו היינו שאם שחטו קודם הפסח דקרב שלמים אבל מותר מיהא דלהוי מתמיה שלמים לא מקרי: כו] פסח הס"ד ומה"ד ומי אמרינן וכו' וה"ה נמי דמצי פריך מהא למאי דאמרו לעיל דטעמא דר' אלעזר משום דאיכא שם עולה על אמו הס"ד ומה"ד היא וולדותיה ירעו קס"ד דעיברה לאחר שהקדישה לשם פסח וילדה הולד ירעה דמכח קדושה דחויה אתא ולא אמרינן יקרב דהולד נקדש לדמי כאימיה הס"ד: ומה"ד כר' יוחנן לקמן בפ' כיצד מערימין: הס"ד ומה"ד אם שיירו: כז] דכשתמכר דמיה: כח] בע"ה בריש פירקין פירשתי יפה: כט] מה"ד מאי אי אמרת בשלמא: ל] אבל. גליון אבל למאי דשני דמותר פסח קרב שלמים אלמא עבדינן כאילו הופרשה לשלמים משום דפסח ושלמים כחד ביקתא הן כך יש לנו לומר דולדה יקרב פסח ורואין כאילו האם עומדת לפסח אע"ג דאם ולדה יקרב בפסח האם תעמוד לשלמים אין חששה בזה דפסח ושלמים כחד ביקתא דמו ע"כ וכן בתוס': לא] על תיבות קרבה שלמים נרשם עליו קו מלמעלה להורות כי לפ"ד ראוי למחקו: לב] תיבות לא פליג מידי נמחק: לג] אביי בא לפרש כל כו' ר"א ס"א דמ"ש ולד תמורת אשם מולד תמורת עולה וכן מ"ש מלפני פסח מלאחר הפסח: לד] שהרי האם אם נעקרה מקדושתה במפריש:

א) צ"ל מיהא דימכרו ויביא כו' ורבנן פליגי ואמרי דמותרות לנדבת צבור אולי. ב) עד כאן שייך לדף הקודם. ג) ר"ל דלא פריך על ר"ח מלפני הפסח דלא קרב שלמים דטעמא וכו'.

הגהות הב"ח

א) גמ' ואמר רבי אלעזר ולדה הוא עצמו וכו' ור' אלעזר סבר: (ב) רש"י ד"ה אבל ולד כו' על אמו דהקדש וכו' לשון ירושלמי. נ"ב מכאן עד ד"ה נשתיירה לשון ירושלמי והוא פי' על ריש שמעתא: (ג) בא"ד וכליל לאשים. נ"ב כך היה הגירסא וכליל לאשים מ"ש רישא וכו': (ד) בא"ד כבולדי עולה הס"ד ואח"כ מ"ה במחלוקת שנויה כו' אבל לרבנן ימכר כמו לולד כצ"ל ותיבות והוא הדין נמחק: (ה) ד"ה תמורת עולה. נ"ב כך היה הגירסא בתירוצו של רבא הכ"ל:

הגהות הגר"א

[א] גמ' עצמו לא קרב. גרש"י כאן וכליל לאשים ד"ה אר"ב במחלוקת עד ורבא אמר ואח"כ שניה היא להך קדמייתא דאפריש זכר הוה וקרב ולד תמורתו נמי קריבה אבל במפריש נקבה דאינה קריבה ולדה נמי לא קריב ומי אר"א עד נקבה לעולה ואח"כ דכיון דליכא שם עולה על אמו לא נחתא לה קדושה אלא לדמי: [ב] שם לפסחו ירעה. נ"ל תרעה: [ג] שם שיסתאב. נ"ל שתסתאב: [ד] שם א"ה כו'. פי' כיון דקאמרת אף שאין ראוי לגמרי לשלמים כיון דסתם פסח כשר לשלמים קרינן ליה שם שלמים נפלוג כו': [ה] שם אין ה"נ ופליגי. נ"ל ופליג וקאי בין ארישא בין אסיפא וזה מוכיח כפירש"י דגם ברישא קרב שלמים: [ו] רש"י ד"ה ור"א כו'. נ"ל לרבנן דס"ל ימכר ה"ה: [ז] ד"ה תמורת עולה. ל"ג: [ח] בא"ד דאפריש וקדמייתא. ל"ג: [ט] ד"ה אביי. דר"א בכולהו כו' הכריחו לרש"י לפרש דאביי קאי לפרושי עיקרי דר"א דאם לא בא רק לומר דר"א לא פליג ברישא לא ה"ל לרב עוקבא לומר ומי אמרינן כו' רק ולא פליג כו'